

Nr 100

Av herr Börjesson i Falköping m. fl., om en höjning av pensions-
åldern för fast anställd, aktiv militärpersonal, m. m.

(Lika lydande med motion nr 85 i Första kammaren)

I statsverkspropositionens sjätte bilaga till 1963 års riksdag deklarerar statsrådet och chefen för försvarsdepartementet bl. a.:

»All uppmärksamhet måste ägnas åt möjligheterna att minska det totala personalbehovet inom förvaltningarna och begränsa behovet av personalökning. Uppkomna personalbehov bör därför i första hand tillgodoses genom omdisponering av befintliga tjänster.»

Mot bakgrund av denna principiella deklaration har det sitt intresse att på annan plats i samma bilaga till statsverkspropositionen annotera, att det numera i de militära försvarsgrenarnas fredsorganisation tjänstgör cirka 42 000 befattningshavare, varav drygt hälften är civil personal.

Såvitt kan bedömas betyder detta, att antalet civilanställda inom krigsmakten sedan mitten på 1950-talet ökat kraftigt. Denna expansion i fråga om civila tjänstemän i försvaret, som nu uppgår till 21 000, har tydligen skett utan att man inom försvarsdepartementet eller militärstaberna övervägt någon ändring av de gamla pensioneringsreglerna för aktiv militär personal, innebärande att exempelvis alla kaptener och fanjunkare samt förvaltare i trupptjänst pensioneras redan vid 50 års ålder — något som numera — åtminstone vad staberna och förvaltningarna beträffar — ej förefaller väl överensstämma med departementschefens ovan refererade åsikt, att uppkomna personalbehov i första hand bör tillgodoses »genom omdisponering av befintliga tjänster».

Varje år avgår t. ex. inom försvaret för närvarande ca 300 kaptener med pension vid fyllda 50 år och får då en pension som utgår med 65 procent av slutlönen (för en kapten i ortsgrupp V ca 1 700 kr. per månad). Ett hundratal av kaptenerna kan under ett antal år få militära »arvdestjänster» innebärande arvode + pension = full lön. Alla är helt yrkesutbildade på statsverkets bekostnad, men flertalet torde vid pensionsavgången vara hänvisade till att söka sig till det civila, främst till funktioner i näringslivet, där emellertid även lågavlönade befattningar i förening med den militära pensionen ger en i många fall aktningvärd inkomst.

Med hänsyn till det uppenbarligen expanderande behovet av tjänstemän i de militära staberna och förvaltningarna samt annan förvaltningstjänst nödgas man dock allvarligt ifrågasätta, om det inte vore både *effektivare* och mera *ekonomiskt* för försvaret om de officerare och underofficerare som nu pensioneras redan vid 50 års ålder sedan de fått en grundlig militär yrkes-

utbildning på statsverkets bekostnad finge en hygglig möjlighet att efter ev. viss omskolning omplaceras från funktioner vid truppförbanden till stabs- och förvaltningsfunktioner, i vilka de kunde kvarstå till en pensionerings- ålder motsvarande den som gäller för civila statstjänstemän. Behovet av civila tjänstemän inom försvaret skulle därmed kunna reduceras mycket kraftigt — kanske med ca 50 procent, vilket innebure väsentliga besparingsmöjligheter för statsverket. Skillnaden mellan de »militära» tjänstemännens pension och lön synes uppskattningsvis ligga mellan 35—40 procent. Approximativt torde därför systemet på längre sikt kunna betyda en besparing under försvarshuvudtiteln på kanske 50—100 milj. kr. per år samtidigt som man besparade flertalet vid 50 år pensionsavgående officerare och underofficerare det många gånger avsevärda bekymret med att vid avgången behöva söka sig ut till helt nya och för dem främmande verksamhetsområden i det civila. I de flesta fall torde deras grundliga militära yrkesutbildning göra dem bättre skickade än civila sökande att fylla funktioner i de militära staberna och förvaltningarna. Denna uppfattning kan styrkas vid samtal med ledande funktionärer i den militära förvaltningen, vilka ofta beklagar sig över de dyrbarare civila tjänstemännens ofta bristfälliga insikter, åtminstone under de första anställningsåren, om »utgångsvärdena» för verksamheten. Om civil personal kunde friställas, vore det f. ö. till gagn för näringslivet vars arbetskraftsbehov förutses bli stort under 1960-talet.

Försvarsdepartementet bör enligt vår mening ej längre tveka att till snar och grundlig omprövning upptaga de ålderstigna reglerna för pensioneringen av militär personal — reglerna tillkom för en helt annan krigsmakt än den vi har i dag — eftersom en reform på detta område kan innebära både militär effektivisering och ansevärd besparing för statsverket *samtidigt* som de nu kännbara, icke oväsentliga omställningsproblemen för den fast anställda personalen inom försvaret skulle kunna avlägsnas.

Med stöd av det anförda får vi anhålla,

att riksdagen måtte hemställa hos Kungl. Maj:t om snar omprövning av pensioneringsbestämmelserna för fast anställd, aktiv militärpersonal samt om övervägande av möjligheterna att inom den militära stabs- och förvaltningsorganisationen ersätta civila tjänstemän med yrkesutbildad militärpersonal, som ej vunnit högre befordran, ev. efter viss omskolning av militärpersonalen, i enlighet med vad i motionen anförts.

Stockholm i januari 1963

Bengt Börjesson
i Falköping

Aug. Spångberg

Emil Elmwall

Arne Persson
i Heden

John Eriksson
i Bäckmora

Johannes Antonsson

Gustaf Svensson
i Vä

Gunnar Larsson
i Luttra

Sven Vigelsbo